

Förebyggande juverhälsovård på besättningsnivå

Förebyggande juverhälsoarbete handlar om att sätta in åtgärder och skapa rutiner för att minska risken för juverhälsoproblem. Målet är friskare djur, bättre mjölk kvaliteten och mindre behov av antibiotikabehandling. Genom att arbeta förebyggande kan lantbrukare minska kostnaderna för behandling, förbättra djurens välbefinnande och säkerställa högkvalitativ mjölkproduktion.

Mastit förebyggs genom att minska risken för att juvret utsätts för bakterier och genom att stärka kons försvar på bakterier. Förutsättningarna i många besättningar gör att en viss typ av bakterier är vanligare orsak till mastit än andra. När det finns kännedom om besättningens bakteriepanorama kan förebyggande åtgärder strategiskt väljas för att motverka spridning och minska förekomsten av, samt stärka kornas motståndskraft mot, just dessa bakterier.

Arbetsgång vid juverhälsoarbete på besättningsnivå

1. Ta fram grundläggande fakta om gården under senaste året
 - Mjölkningsystem och inhysningsform
 - Antal kor och hur mycket de mjölkar
 - Beräknat besättningscelltal utifrån provmjölkning och celltal i levererad mjölk
 - Andel av kor som behandlats för klinisk mastit
 - Ta reda på hur urvalet av kor för undersökning, odling och behandling sker
 - Var utförs/vem utför bakterieodlingar - Ackrediterat laboratorium/veterinär/annat sätt?
2. Ställ dig sedan följande frågor
 - När kommer de kliniska mastiterna: under någon särskild del av laktationen eller året? Vilka djurgrupper är värst drabbade?
 - När kommer de subkliniska mastiterna: under någon särskild del av laktationen eller året? Vilka djurgrupper är värst drabbade?
 - Vilken typ av juverbakterier är vanligast förekommande - vid kliniska mastiter respektive subkliniska mastiter. Finns säsongsvariation vad gäller bakterier?
 - Har det tagits PCR-prov på tank sedan senaste året eller sedan juverhälsoproblematiken uppstod?
 - Har det gjorts någon mjölkningsstudie (VaDia) senaste året eller sedan juverhälsoproblematiken uppstod? Vad identifierades där? Har åtgärder satts in utifrån resultat?

3. Observera och intervjua

- Hur går mjölkningen till? Observera beteenden hos djuren som väntar, djuren som mjölkas och djuren som lämnar mjölkningsområdet. Observera rutiner och mjölkningsteknik.
- Hur ser juverhygien ut på djur som kommer till mjölkning?
- Hur ser spenarna ut efter mjölkning? Observera direkt efter avslutad mjölkning.
- Observera djur och miljö i stallar med fokus på hygien och beteenden. Glöm ej vatten- och foderhygien.
- Intervjua ägare och personal för att klargöra inställning och motivation
- Kontakta även gårdens övriga rådgivare för att samla in information som är relaterad till juverhälsa.

4. Gör en analys och en sammanställning, guida gårdens ägare och personal i att sätta mål och göra en åtgärdsplan. Kommunera kring vilka effekter som kan förväntas av de olika åtgärderna och hur lång tid som är lämplig för uppföljning av enskilda åtgärder. Begränsa gärna åtgärderna till en eller ett par saker per tidsperiod. Stäm av med/informera andra rådgivare i besättningen.

5. Följ upp månadsvis eller kvartalsvis. Revidera åtgärdsplanen.

6. Fira framgångarna!

För guidning i val av åtgärder utifrån tankcelltalsnivå, mjölkningssystem och vanligt förekommande bakterier besök [Celltalsakuten](#) på Växas hemsida.

Texten är sammanställd av Åsa Lundberg, Växa 2024-12-19